

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 02, 2016

Nummer 2, 2016

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:47](#) 15-01-2016

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:46](#) 15-01-2016

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:7953](#) 20-10-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:7852](#) 13-10-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2014:5509](#) 23-12-2014

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2014:7226](#) 18-09-2014

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2016:229](#) 06-01-2016

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2015:5770](#) 23-12-2015

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2015:8230](#) 21-12-2015

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:14723](#) 11-12-2015

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2015:8185](#) 08-12-2015

RECHTSPRAAK

Ondernemingsrecht. Vereffenaar en erfgenamen zijn bevoegd om enquête te verzoeken.

In een enquêteprocedure oordeelt de Ondernemingskamer dat de benoemde vereffenaar in een beneficiair aanvaarde nalatenschap waartoe de aandelen van de gerekwestreeerde vennootschap behoren, bevoegd is om een enquête te verzoeken. Niet valt in te zien dat de vereffenaar anders zou moeten worden behandeld dan de curator in het faillissement van de houder van de bewuste aandelen, met dien verstande dat de bevoegdheid van de curator exclusief is en die van de vereffenaar niet.

De (beneficiaire) erfgenamen zijn eveneens bevoegd enquête te verzoeken. Zij hebben als kapitaalverschaffers een eigen belang bij de aandelen (vgl. HR 10 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM6077).

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 23-12-2014

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2014:5509

Zaaknummer: 200.149.410 OK

Rechters: P. Ingelse, E.F. Faase en G.C. Makkink

RECHTSPRAAK

Ouderlijke boedelverdeling. Gevolgen van verlopen testamentaire termijn zekerheidstelling. Onvervulbare voorwaarde?

Dochter heeft een onderbedelingsvordering op moeder door de ouderlijke boedelverdeling (OBV) van vader. Moeder is door de rechtbank veroordeeld tot het stellen van zekerheid. Het hof vernietigt dit oordeel in hoger beroep (Hof Den Haag 29 april 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:1868).

Vader heeft in zijn testament zijn erfgenamen verplicht om binnen een jaar na zijn overlijden in een notariële akte de erfdelen vast te stellen. Volgens het testament kon moeder bij diezelfde akte verplicht worden zekerheid te stellen voor de onderbedelingsvorderingen van de kinderen. Deze notariële akte is nooit verleden.

Volgens het hof heeft de dochter te laat, want niet binnen de testamentaire termijn, zekerheid verlangd. Erflaters voorwaarde – akte vaststelling erfdelen met eventueel zekerheidstelling binnen aan jaar – kan volgens het hof niet meer worden vervuld en wordt ingevolge artikel 4:45 BW voor niet geschreven gehouden.

De Hoge Raad vernietigt het arrest van het hof wat betreft deze toepassing van artikel 4:45 BW. Het hof heeft miskend dat de vraag of sprake is van een onmogelijk te vervullen voorwaarde of last (art. 4:45 lid 1 BW) dient te worden beoordeeld naar het tijdstip van overlijden van de erflater. Niet valt in te zien dat het op dat tijdstip onmogelijk was bedoelde akte binnen een jaar te verlijden.

Na verwijzing zal door uitleg (art. 4:46 BW) moeten worden beoordeeld of en zo ja welke gevolgen moeten worden verbonden aan de omstandigheid dat de termijn is overschreden.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-01-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:46

Zaaknummer: 14/03817

Rechters: E.J. Numann, C.A. Streefkerk, A.H.T. Heisterkamp, G. de Groot en T.H. den Tanja-van Broek

Wetsartikelen: 4:1167 oud BW, 4:45 BW en 4:46 BW

RECHTSPRAAK

Fidei-commis de residuo en ouderlijke boedelverdeling. Bezwaarde kind overlijdt voor langstlevende ouder. Aan wie komt de tijdens het bezwaar gekweekte rente toe?

De Hoge Raad volgt de advocaat-generaal in haar conclusie (ECLI:NL:PHR:2015:2493) om het arrest van Hof Amsterdam van 1 juli 2014 (ECLI:NL:GHAMS:2014:2521, niet nader gepubliceerd) in stand te laten.

Blijkens de conclusie is erflaters nalatenschap in 2004 vererfd volgens een (verticaal) ouderlijk boedelverdelingstestament (art. 4:1167 oud BW). De verstandelijk gehandicapte dochter heeft hierdoor een voorlopig niet opeisbare, rentedragende vordering op moeder gekregen. Erflater heeft het erfdeel van de dochter beperkt tot haar legitieme en bezwaard met een fidei-commis de residuo ten behoeve van een stichting (verwachter). Dochter overlijdt in 2008. Moeder is dan nog in leven en is enig erfgenaam van dochter.

De vordering van dochter en de rente daarover maakt moeder vervolgens opeisbaar. Moeder keert de stichting als verwachter op de vordering uit. De stichting claimt ook de tijdens het bezwaar (2004-2008) gekweekte rente daarover.

Tussen moeder en de stichting is in geschil aan wie deze rente toekomt, nu de rente pas na het eindigen van het bezwaar opeisbaar is geworden.

Volgens het hof is dit een kwestie van uitleg van het testament (art. 4:46 BW). Gelet op de verhoudingen die de uiterste wil kennelijk wenst te regelen en de omstandigheden waaronder de uiterste wil is gemaakt, komt het hof tot de conclusie dat de rente aan de stichting toekomt. Deze uitleg strookt ook met de systematiek van artikel 4:138 lid 2 BW en artikel 3:216 BW. Erflater heeft volgens het hof de verkrijging van zijn dochter zo veel mogelijk willen beperken, moeder verzorgd willen achterlaten en de stichting uiteindelijk willen bevoordelen.

Volgens de A-G volgt het hof de door de Hoge Raad geformuleerde uitlegmaatstaf en kan in cassatie hofs uitleg enkel op begrijpelijkheid worden getoetst. De A-G en in navolging daarvan de Hoge Raad wijzen de motiveringsklachten van moeder af (art. 81 lid 1 Wet RO).

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-01-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:47

Zaaknummer: 14/05018

Rechters: A.M.J. van Buchem-Spapens, M.V. Polak en T.H. den Tanja-van Broek

Wetsartikelen: 3:216 BW, 4:46 BW en 4:138 BW

RECHTSPRAAK

Erfrechtelijk onwaardig door vervalsing van uiterste wil?

Na het overlijden van beide ouders beschuldigt zoon A zoon B ervan de uiterste wil van de ouders te hebben vervalst. Zoon B zou hierdoor onwaardig zijn om te erven (art. 4:3 lid 1 onder e BW). De rechtbank wijst dit standpunt af. Het betreffende document is geen uiterste wil in de zin van Boek 4 BW (art. 4:94 BW, art. 4:97 BW), waardoor geen sprake kan zijn van onwaardigheid ingevolge artikel 4:3 lid 1 onder e BW.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 23-12-2015

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2015:5770

Zaaknummer: C/o8/152154 / HA ZA 14-89

Rechters: A.J. Louter, A.E. Zweers en A.A.J. Lemain

Wetsartikelen: 4:3 BW, 4:94 BW en 4:97 BW

RECHTSPRAAK

Bank krijgt voorlopig verbod om saldo van erflaters bankrekening uit te keren aan executeur.

Vader heeft moeder het vruchtgebruik van zijn nalatenschap gelegateerd en haar tot beheersexecuteur benoemd. Blijkens een verklaring van erfrecht heeft moeder van de kinderen als erfgenamen een beperkte volmacht gekregen om opnames te doen van vaders spaarrekening. Na het eindigen van deze volmacht wil moeder bij de bank het gehele saldo (162.000 euro) opnemen. Zij heeft dit naar eigen zeggen nodig voor de exploitatie van het agrarische bedrijf dat zij met erflater en de jongste zoon in maatschapsverband uitoefende en thans alleen met de jongste zoon in een nieuwe maatschap uitoefent.

De oudste zoon eist in kort geding dat het de bank verboden wordt om – zonder goedvinden van de erfgenamen – tot uitbetaling over te gaan, totdat in een bodemprocedure komt vast te staan dat moeder recht heeft op uitbetaling.

De rechtbank wijst dit verbod toe. Vooruitlopend op een nadere verdeling van de nalatenschap zou de uitkering voorbarig zijn. Moeder is als executeur beheersbevoegd binnen de grenzen van de executeurstaak (art. 4:144 lid 1 BW, art. 4:145 BW, art. 3:170 BW). Het bedrijf behoort niet volledig tot de onverdeelde nalatenschap en het staat niet voldoende vast dat aanwending van het saldo dienstig is voor de normale exploitatie. Kennelijk is de volmacht ook gegeven met de gedachte dat moeder als executeur niet het exclusieve beheer had over de spaarrekening. Het eindigen van de volmacht betekent niet dat moeder als executeur een bevoegdheid kreeg die zij voordien niet had. Moeder lijkt zich ook te beroepen op haar bevoegdheden als vruchtgebruiker. Aangezien het vruchtgebruik nog niet is gevestigd, kan daar geen sprake van zijn.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 08-12-2015

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2015:8185

Zaaknummer: 292989

Rechters: R.J.B. Boonekamp

Wetsartikelen: 3:170 BW, 4:144 BW en 4:145 BW

RECHTSPRAAK

Meerderjarigenbewind. Machtiging tot schenking afgewezen. Hof verhoogt vermogensbuffer van 30.000 euro.

De meerderjarigenbewindvoerder van X heeft in voorgaande jaren namens X (90 jaar) schenkingen gedaan. Mede door deze schenkingen is het vermogen van X in deze periode ingeteerd van bijna 140.000 euro tot bijna 50.000 euro. Deze forse intering is ook toe te schrijven aan de hogere eigen bijdrage van X voor haar verblijf in een verzorgingshuis.

Het hof wijst machtiging voor een nieuwe schenking (art. 1:441 lid 2 onder a BW) af, hoewel een schenkingstraditie aanwezig is en het vermogen van X na de schenking zou blijven voldoen aan de vermogensbuffer van 30.000 euro, die vereist is volgens de Aanbevelingen meerderjarigenbewind van het LOVCK.

Het hof acht voortzetting van de schenkingstraditie niet langer verantwoord. X is weliswaar op leeftijd, maar verkeert relatief in goede gezondheid en heeft wellicht nog jaren te leven. Gelet op de nodige interingen door de inmiddels gestegen kosten, ligt het in de rede om een hogere vermogensbuffer in acht te nemen dan 30.000 euro. Door nieuwe schenkingen af te wijzen wordt het interingstempo afgevlakt en is het huidige verzorgingsniveau beter gewaarborgd voor X.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 20-10-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:7953

Zaaknummer: 200.160.545

Rechters: K.J. Haarhuis, T.M. Blankestijn en M.S. van Gaalen

Wetsartikelen: 1:144 BW en 7:175 BW

RECHTSPRAAK

Meerderjarigenbewind. Machtiging tot schenking afgewezen, ook voor een lager bedrag.

Een zoon is meerderjarigenbewindvoerder van zijn dementerende moeder. Hij vraagt machtiging (art. 1:441 lid 2 onder a BW) om namens moeder aan de drie kinderen elk 75.000 euro te schenken. Door verkoop van moeders woning zijn liquiditeiten vrij gekomen en haar huidige vermogen zou haar fiscaal en financieel nadeel opleveren.

Het hof wijst de machtiging af. Een schenkingstraditie, zoals in beginsel vereist door de Aanbevelingen meerderjarigenbewind van het LOVCK, ontbreekt. De bewindvoerder heeft evenmin aangetoond dat het belang van moeder de schenking vereist of haar leefomgeving daardoor zou verbeteren. De eisen gesteld in de aanbevelingen zijn in dit geval niet onredelijk. Het hof acht ook van belang dat moeder inteert op haar vermogen.

Machtiging is niet toewijsbaar, ook niet voor een lager bedrag.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 13-10-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:7852

Zaaknummer: 200.166.246

Rechters: C.J. Laurentius-Kooter, A. Smeeïng-van Hees en T.M. Blankestijn

Wetsartikelen: 1:144 BW en 7:175 BW

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit op vastgoed-bv afgewezen.

Erflater had met zijn – in gemeenschap van goederen gehuwde – echtgenote, een 100%-belang in een vastgoed-bv en via een andere bv een 10%-belang in een drankengroothandel. De erfgenamen doen voor de verkrijging van de aandelen in de vastgoed-bv beroep op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) (art. 35b SW 1956).

De inspecteur en de rechtbank wijzen toepassing van de faciliteit af.

Er is geen sprake van een materiële onderneming in de vastgoed-bv (art. 35c lid 1 onder c SW 1956). De vastgoed-bv verhuurt horecapanden aan de drankengroothandel, die deze doorverhuurt aan horecaexploitanten. De erfgenamen hebben niet aannemelijk gemaakt dat het door de vastgoed-bv behaalde verhuurrendement hoger is dan het rendement dat doorgaans wordt behaald op ter belegging gehouden onroerend goed (zie HR 7 oktober 1981, ECLI:NL:HR:1981:AW9757, HR 17 augustus 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC5731 en HR 9 oktober 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI0481).

De rechtbank acht voorts van belang dat de vastgoed-bv de panden verhuurt aan slechts één huurder en de vastgoed-bv geen risico loopt met betrekking tot de verhuur aan de exploitanten. Niet aannemelijk is ook dat erflaters expertise en bemoeienis met de verhuur aan de exploitanten, toegedicht kan worden aan de vastgoed-bv. Zo heeft de vastgoed-bv hier geen zakelijke beloning voor ontvangen.

Tot slot voorziet de wet er niet in om vermogen van de ene vennootschap waarin erflater een belang had, toe te kunnen rekenen aan een andere vennootschap waarin erflater een belang had.

Secundair beroepen de erfgenamen zich op het vertrouwensbeginsel. De rechtbank wijst dit ook af. Als de belastingdienst bij de geruisloze inbreng van de panden in de vastgoed-bv (of later inzake de herinvesteringsreserve) al uitdrukkelijk een standpunt zou hebben ingenomen over de aanwezigheid van een onderneming in de bv, dan is de inspecteur daar (22 jaar later) voor toepassing van de BOF niet zonder meer aan gebonden.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 11-12-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:14723

Zaaknummer: 15_1751 ERF

Rechters: T. van Rij, E. Kouwenhoven en R.C.H.M. Lips

Wetsartikelen: 35b SW 1956 en 35c SW 1956

RECHTSPRAAK

Recht op billijke vergoeding en transitievergoeding na ontslag werknemer gaan over op zijn erfgenamen.

Erflater is op staande voet ontslagen en berooft zichzelf kort daarna van het leven. Zijn erfgenamen stellen dat het ontslag ten onrechte is gegeven en verzoeken om toekenning van een billijke vergoeding (art. 7:681 BW) en een transitievergoeding (art. 7:673 BW).

Het verweer van de werkgever dat de persoonlijke aard van deze vergoedingen zich verzet tegen overgang op de erfgenamen van de werknemer, wijst de kantonrechter af.

Van hoogstpersoonlijke rechten is geen sprake. Volgens artikel 6:106 lid 2 BW is een smartengeldvordering voor overgang vatbaar. Voor de onderhavige vorderingen geeft de wet geen bijzondere regeling. De kantonrechter wijst in dit verband op de jurisprudentie inzake werkgeversaansprakelijkheid ex artikel 7:658 BW. De op deze wetsbepaling berustende vorderingen worden ook (geregeld) door erfgenamen ingesteld (o.a. Rb. Utrecht 12 april 2006, ECLI:NL:RBUTR:2006:AW2494).

Overigens oordeelt de kantonrechter dat het ontslag op staande voet rechtsgeldig is gegeven.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 21-12-2015

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2015:8230

Zaaknummer: 4531999

Rechters: B.J. Engberts

Wetsartikelen: 4:182 BW, 6:106 BW, 7:658 BW, 7:673 BW en 7:681 BW

RECHTSPRAAK

Curator krijgt machtiging voor beperkte schenking namens curandus.

De curator van X verzoekt in 2014 machtiging tot het doen van schenkingen namens X aan haar broer en schoonzus van in totaal 4.000 euro. X is geestelijk gehandicapt en lichamelijk zeer beperkt en verblijft al haar hele leven in instellingen. De broer en schoonzus zouden het geld nodig hebben voor de aanschaf van een speciale stoel voor X.

De kantonrechter wijst de machtiging af, omdat na de schenking het liquide vermogen van X onder de – volgens de aanbevelingen van het LOVCK gestelde – grens van 30.000 euro zou komen.

Het hof ziet geen schenkingstraditie en geen verbetering van de leefomgeving van X als gevolg van de schenking. Toch kent het hof de machtiging toe, zij het slechts voor het bedrag dat X in 2014 heeft overgehouden (vaste inkomsten minus vaste uitgaven). Op deze wijze blijft het liquide vermogen van X in stand.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 18-09-2014

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2014:7226

Zaaknummer: 200.149.262

Rechters: M.H.H.A. Moes, G.J. Rijken en A.L.H. Ernes

Wetsartikelen: 1:345 BW en 1:386 BW

RECHTSPRAAK

Uitleg testament. Tweede huwelijk. Stiefvader onderfd?

Moeder overlijdt in 2014. Zij laat twee kinderen achter uit haar eerste huwelijk. Na het overlijden van de vader van de kinderen is moeder in 2012 onder huwelijkse voorwaarden hertrouwd.

Tussen de kinderen en stiefvader is in geschil de uitleg van moeders testament uit 1980, opgesteld tijdens haar eerste huwelijk. Voor het geval zij tegelijk met of na de vader zou overlijden, bekrachtigde ze daarin het versterferfrecht.

Erft stiefvader wel of niet mee met de kinderen? De rechtbank antwoordt ontkennend.

Afgezien van de bewoordingen zijn de verhoudingen die de uiterste wil kennelijk wenst te regelen en de omstandigheden waaronder de uiterste wil is gemaakt, relevant voor de uitleg (art. 4:46 lid 1 BW). Daden of verklaringen van moeder buiten de uiterste wil (art. 4:46 lid 2 BW) spelen volgens de rechtbank hier geen rol. Stiefvader erft wel of niet mee, in beide gevallen heeft het testament duidelijke zin.

Het feit dat het gezin van moeder bij het testeren bestond uit vader en de kinderen, betekent op zichzelf nog niet dat het testament kennelijk slechts die *verhouding* wil regelen. De toenmalige gezinssamenstelling is wel een belangrijke *omstandigheid*. Door het toenmalige versterferfrecht te volgen voor *zowel* de situatie van gelijktijdig overlijden *als* het overlijden na vader, terwijl op dat moment de gezinssituatie was zoals die was, heeft moeder kennelijk beoogd voor *beide* situaties de kinderen als enig erfgenamen aan te wijzen, aldus de rechtbank.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 06-01-2016

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2016:229

Zaaknummer: C/10/475943 / HA ZA 15-510

Rechters: A. Eerdhuijzen, D. van Dooren en A.C. Rop

Wetsartikelen: 4:46 BW